

# Громадська Думка

Часопись полонених Українців у Вецлярі.

ВИХОДИТЬ ЩО ТИЖНЯ В СУБОТУ.

ПЕРЕДПЛАТА:  
На місяць — м. 50 ф.  
„ 3 місяці 1 „ 50 ф.  
(Ціна 1 прис. в таб. 5 ф.)

АДРЕСА:  
Ukrainischer  
Unterrichts-Ausschuss  
Lagerzeitung  
— in Wetzlar. —

ВИДАЄ „ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНИ Б. ГРІНЧЕНКА“.

Ч. 25. (164).

Субота, 11. травня 1918.

Рік IV.

## Події на Україні.

В послидніх двох тижнях сталися величі події на Україні, які звернули увагу цілого світа. Про ці події знаємо поки що з німецьких джерел. В головним Виділі німецького парламенту віце-канцлер ШАЕР дав таке звідомлення про стан на Україні:

— На місці державного канцлера, який мене уповажив себе заступити, я можу подати таке звідомлення про українські справи: Як відомо, вступили ми на Україну свого часу на виразне бажання українського правительства, щоби зробити там порядок, якого не вдалося завести тому правительству. Привід до нашого походу дала не любов до порядку виключно, але ми мали ріжкі причини іншого роду, як ми послухали того візвання. Не послидниво в тих причин для нас, а ще більше для наших австрійських союзників, було питання можливих (харчів).

Обидві держави мали живий інтерес в тому, щоби одержати в найбільшій кількості і як найскоріше засоби поживи в Україні. Тоді було загальнє переконання, що там можна роздобути у великій скількості засоби поживи. Україна побувала ся потім в неоголошенні протоколі доставити до 31. липня с. р. найменше 100 тонн збіжжя (тона : 62½ пуда). Досвід показав небавом, що Рада не змогла передати свого авторитету супроти населення. Вона побачила, що вона не в спроможності поважно відповісти зобовязання, обіймаючи доставу збіжжя. Серед інтересантів не нашлося ся великої склонності доставляти збіжжя, а Рада не мала поважних способів приневолити населення, яке має ці засоби збіжжя, його доставляти. Перед нами не лишилося ся іншого, як самим старати ся про доставу засобів збіжжя, запоручому в договорі — як що договір в сій дуже важній умові не мав остатиця несповненням. Воно ясно, що се відчуvalо населення як тверду умову, що потім правительство чуло себе неприємно діткненем, і так повстало джерело непорозумінь, яке дало ся відчувати на далі. Я думаю, що при осуді подій, які потім розігралися, не треба цього основного розуміння спускати в ока.

Що доторкається ся подій на Україні, то в три випадки, які становлять ся на перший плян нашого інтересу: 1) Обіжник в справі заслуви ланів фельдмаршала фон-Айхгорна. 2) Арештування членів правительства на Раді; 3) Переїнна українського правительства на нове правительство, збудоване на іншій основі. Найперше мушу вказати, що переміна українського правительства, про яку панове читали, не стоять в ніжкім звязку з обіжником в іншими випадками — з обіжником в справі заслуви ланів і арештуванням членів правительства на Раді. Ця переміна не є німецько-українська справа, вона нас не обходить. Рада

тратила в останнім часі щораз більше ґрунт під ногами. Вона має безумовну заслугу, що вона утворила українську державу і привнесла Йї мир, заслугу, яку Йї признає і друга сторона. Та як вона має йти до того, щоби уладти нову державу, — тут очевидно вона не зрозуміла. Тупа невідступність од комуністичних теорій, які не нашли одобрення серед селянського населення, привязаного до землі, здається головною довела Раду до упадку, оскільки ми можемо це осудити. На кождий спосіб упадок цей привели українські хлібороби, а не наші органи. Обіжник в справі заслуви ланів, як і арештування кількох членів правительства німецьким військом, не мають нічого з тим спільного.

Що до обіжника в справі заслуви ланів, який він візьмін, то він вийшов тому, що велика частина землі мала остати ся незасіяною, чим Україні відбереться ся спромогу сповнити прописані нам зобовязання. Тут граває роль інтересів нашого народу. Саме правительство показало себе безсильним, щоби дбати про сповнення зобовязань. Закиди, підняті проти обіжника в справі заслуви ланів, оскільки ми розуміємо, звертаються ся, либо на менші проти річевого земісту, як проти того, що його проголосовано без бажаного порозуміння з українським правительством і з мною. Посол, який в представництві німецького правительства на Україні, був особисто повідомлений про цей обіжник. Тяжко тепер сказати, чи можна було інакше поступити при оголошенню обіжника, як це вони стало ся. Після дотеперішніх відомостей мабуть опирається на негодовані українського правительства і звісна вам на підставі цього резолюції (ухвалі протесту) Ради не так на обіжнику, як головно на неточній переводі обіжника українською пресою. Нові відносини обговорено вже докладно в пресі. Обіжник був крім того — і це на мою думку в головна точка — звернений не до українського народу, тільки до німецьких властей команди, — та українська публікація збудила підозріння, що се в німецька проклямація, чого в дійсності не було. Та спір про це — як мені відається — матеріально упадає з того огляду, що правительство впало і нове правительство поставило свою програму, про що я буду говорити. На бажання державного канцлера побудовано заходи, щоби військовий начальник ішов рука в руку з послом у всіх справах політичного значення.

Друга точка доторкається арештування членів правительства на засіданні Ради. Про це позволяє собі таке донести: Вночі 25 квітня заарештовано українського директора банку Доброго, першого фінансиста в Києві і члена фінансового видлу української делегації, яка веде з нами фінансові переговори в уваженні українського правительства — арештовано трьома людьми, які заявили, що вони виступають з уваженням Комітету

для рятування України. Цей комітет утворився недавно і має, як ми могли дослідити, противіміськую тенденцію. До його належать кількох міністрів. Взагалі складається він з осіб, які мають багацько темпераменту, а мало розважливості. Вони йдуть так далеко, що вони без огляду на положення, поставили собі ціллю вигнати Німців з краю. Як виходять від звідомлень, що дійшли до нас, мали вони кілька днів збори в домі воєнного міністра, на яких приготовлювалиміській вечір певного рода. Приготовлювано убивство всіх німецьких офіцерів, а солдатам вже тоді збривати ся кінець. Арештуванням директора банку, що працював в Німцями, про які я згадував, було одною в приготовлених подій. Серед таких обставин не осталося ся нічого іншого, як ділати скоро і зробити нещідливими глуших заговорників цього пляну, поки вони не перевели се в житте. Наш посол, лицар фон-Муїн, предложив цю відомість президентові міністрів і захадив негайно усуненій. Впрочім судове слідство ведеться ся далі. Помічника б. міністра заграницьких справ Любінського випущено, бо підстави до його арештування були замалі. Прочі обжаловані (воєнний міністер Жуковський, командант міліції Богацький, помічник мін. внутр. справ Гаєвський і жінка міністра Ткаченка) находяться ся поки що у вязниці. З того, що я сказав, думаю, зможуть панове оцінити, що ця подія не мала ніякого впливу на переведену переміну правительства.

Що доторкається ся до нового правительства, то воно покликане самими Українцями, себто українськими хліборобами. В Києві недавно з'явилися депутати хліборобів, зложені в хліборобських елементів володіючих землею, які були незадоволені комуністичними законами виласнення з боку Ради. Вони стянули на програмі, що земельна власність в основі мусить бути обмежена що до скількості, та мусить бути заведено не безплатне виласнення, яке провадить до апархії та грабунку, тільки упорядкований викуп. Ці хлібороби, в числі коло 70.000 вібрали ся в київському цирку і проголосили українського генерала Скоропадського диктатором і гетьманом України. Скоропадський прийняв гідність і займається зараз утворенням нового правительства. Утворення його ще не завершилося. Що до особи Скоропадського, то після донесення, в він потомком останнього гетьмана вільної України, та під час війни був від командиром дивізії кавалерії. Міністерство буде — оскільки ми могли ствердити також демократично. Вони буде ріжити ся від дотеперішнього українського правительства, якого ідея національної держави прийняло, — непризначеним комуністичною теорією, яка відкидає власність на землю.

Усуненіс дотеперішнього правительства відбулося зазовсім спокійно. Президент міністрів Голубович і президент Ради Грушевський звікли ся влади правління що до своїх осіб, та полишили свободу членам дотеперішнього правительства, чи вони хочуть належати до нового правительства, чи ні. Що приєдне нове правительство, чи воно покажеться сильнішим і популярнішим, як попередне, не можна нічого предбачати. Та це є справа, яка нас мало доторкає, що чисто українська справа. Ми можемо бажати тільки, щоби Україні удалося під охороною нашого оружжа і за нашою дипломатичною допомогою дійти до нормальних державних відносин. На всякий спосіб заявило нове правительство нашим представникам негайно, що воно стойть впovні і цілком на основі берестейського договору і даліше довершених з нами договорів в справі доставі збіжжя. Вони заявило далі, що допускається ся вільна торговля в користі Німеччини і Австро-Угорщини і що одним з перших і найважніших завдань буде заключити довготривалий господарський договір з осередками державами. Даль-

ші договори окрім про відшкодування за нашу мілітарну поміч продовжують ся з боку того правителства переговорами в нашим послем і генералом Гренером, шефом штабу фельдмаршалом фон-Айхгорном. Я можу висловити надію, що ті переговори доведуть до скорого і вдоволяючого договору.

(Далі будуть дебати над цією бесідою).

### Наказ фельдмаршала Айхгорна в справі засіву землі.

„З усіх одержуваних тепер звідомлень випливає, що весняним засівам грозить опінення. Не зважаючи на те, що міністер хліборобства звернув ся з закликом до селян і поручник земельним комітетам, аби землю засіяли всіди тільки селяни, однакож можна сумнівати ся, щоб земельні комітети мали великий вплив у сій справі й щоб селянне приступили до праці. Тому також німецькі військові органи в призначених їм округах повинні енергічно настоювати на тім, щоб засіяно там, де се буде можливе, в погодуванні в українськими земельними комітетами, а в інших місцях—з ініціативи самих військових влад.

„Шароким селянським масам треба оповістити найприступнішим для них робом ось що: Начальний німецький полководець на Україні вимагатиме належного сповіщення отсіх пунктів: 1. До того, хто засіває землю, належить збір; він одержує гроші готівкою за відбіраний урожай по відповідних цінах. 2. Селянин, котрий вільше скількість землі, яка переходить його силі, й тому не обробить того землі, зробить на будуче як українському народові, також і Українській Державі шкоду, якої й направити не можна, за що буде строго покараний. 3. Там, де селянне не можуть засіяти цілої землі й де є ще поміщики, ті останні повинні зайняти ся засівом землі, не нарушаючи через те права на законний поділ землі за поміччю земельних комітетів. Селяні в таких випадках не повинні перешкоджати поміщикам в засіванні землі. Для засіву землі і переведення житніх земельних комітетів повинні доставити поміщикам кошти, рільничих машин, а також насіння на засів. Збір в таких випадках буде власністю порівну селян і тих, що засіяли землю. 4. Всякі грабіжі і нищення засобів будуть строго карані.

„Грунтів, які земельні комітети на поручення державної влади із підстави права поділили, не брати, але землі будуть дійсно засіяні. Урядові розпорядки в справі засіву, видавані військовими властями, мають бути розшищовані в поїздах на видніх місцях в український і німецький мові й мають бути, наскільки є можливе, підписані місцевими земельними комітетами або відповідальними місцевими органами. На земельні комітети треба відчинити, щоб селянам, які бажатимуть собі того, видано свідоцтва про простір землі, засіяної ними. Там, де земельні комітети відмовляти ся будуть від виставлення таких посвідчень, повинні їх видавати німецькі військові органи. Про всі розпорядки, їх адієнене і наслідки, а також про простір засіяної землі місцеві залоги повинні донести головнокомандуючому не пізніше ніж 15. мая с. р. Німецький начальник полководець на Україні Айхгорн“.

### Другий наказ генерала Айхгорна.

26. квітня, німецькою й російською мовою було розліплено по м. Київі другий наказ ген. Айхгорна. Оповіщення.

Безотповідальні особи й союзи роблять спроби тероризувати населення. Проти всякого закону і права вони чинять арешти, бажаючи заливати тих, які в інтересах отчини і новоствореної держави згідні працювати рука в руку з Германією. Де тільки перебуває німецьке військо, якіх незаконних учнів дозволяти не буду. Тому я наказую вжити особливих заходів із охорони м. Київа, щоби негайно віддати під суд усіх тих, хто чинить противаконне.

Я наказую:

1) Всі злочинства проти громадського ладу, всі карні злочинства, як і всі злочинства проти германського і солового війська, як і всіх осіб, що належать до них, підлягають вимковому особливому германському полевому суду.

2) Всяке порушення громадського ладу, особливо зброяннями на вулицях, забороняється.

3) Забороняється також усяка спроба порушення ладу або германського забезпечення шляхом агітації устної, за допомогою преси або якими-небудь іншими способами. Газети, винні в тих учнів, будуть негайно закриті.

4) Встановлені українські судові інституції провадять свою дільність, оскільки злочинства не підлягають карі згідно зі ст. 1-ю.

5) Ці постанови входять у силу негайно після опублікування. Опубликування переводиться на шляхом афішування.

6) Виконання цього наказу додержується ся штабові XXVII армейського корпуса.

Київ 25. квітня 1918 року.  
Головнокомандуючий германським військом на Україні.

Генерал-фельдмаршал Айхгорн.

З приводу наказа ген. Айхгорна.

З приводу оголошеного наказу фельдмаршала Айхгорна значний представник германського штабу заявив у розвіді в співробітниками „П. Н.“ (певно, „Послідніх Новостей“—Ред.).

— Мабуть ви вже читали наказ генерала Айхгорна, розліплений сьогодні по вулицях города. Вам відомо, розуміється ся, що вчора вночі група людей, які виступали від імені якогось союза рятування України, арештували на його квартирі і невідомо куди вивезли визначного місцевого фінансиста Добрового.

Останній був у складі членів комісії по товарообміну і ввесь час працював у ній, сприяючи розвиткові справ товарообміну між нашою Українською Республікою. Людина ця була зовсім далека від політики.

В його арешті ми вбачаємо провокаційний акт, направлений супроти нас.

Він має в собі, безсумнівно, ознаку анархії. Людей, які працюють з нами, заарештовують.

Це вказує, що теперішній уряд не в силі гарантувати безпеку. Нашим наміром було і в утворення ладу безпеки в країні. Для цього ми сюди прийшли. Це наше найперше завдання. Виконувати наш обов'язок нам перешкоджають. У нас є точні відомості, що анархічні групи, які виступають від імені якихось союзів рятування України, збирають ся вчинити ще низку арештів і отвертих виступів.

Зрозуміло, що ми не можемо допустити до всього цього. До цього часу ми вживали всіх заходів до того, щоби не втурчатися у внутрішні справи країни. Але зараз, коли проти нас іде отверта агітація, становище міняється ся.

Всі обставини примусили нас опублікувати наказ, якого сьогодні розліплоно по вулицях. Наше рішення тверде. Ми ні в якому разі не допустимо надалі ніяких анархічних виступів. Для цього ми вживаємо найрішучіших заходів.

„Н. Р.“

## З Української Республіки.

### З'їзд українських хліборобів.

Дні 29. квітня розпочався в Києві з'їзд українських хліборобів. На з'їзд прибуло коло 8 тисяч делегатів, які із основи ствердженні мандатової комісії заступають 7—8 мільйонів населення. Будинок цирку, де відбувається з'їзд, охороняє німецька сторожа.

Бесідники, які виступали на відкритті з'їзду, різко відрізняються, що се „перший вільний голос селянських хліборобів“, бо досі говорили в імені Іх тільки ріжні соціалістичні партії.

На з'їзді наступив розлім на тій основі, що дрібні земельні власники, головно селяни, попали в різкий конфлікт з поміщиками і представниками середньої власності, яких обжаловують, як ворогів земельної реформи. Вони виступили й організують свій власний з'їзд під назвою „З'їзд хліборобів демократів“.

### Скоропадський гетьманом України.

По Іх виступі на тім з'їзді в'явився в ложі ген. кавалерії Скоропадський, бувший командант „Вільного козацтва“. Його повітано рясніми окликами; він зійшов на сцену і проголосив себе гетьманом цілої України. Таким його проголосила опіска товпа на Софійській площі. Вище духовенство під чиринським еп. Никодимом, яке притаманяло, постригло і помазало його на сю гідність дні 29. квітня по полудні. Павло Скоропадський подав відома про свою державну владу таке:

„Повна військова влада належить на цілій землі укр. державі і гетьманові. Гетьман потверджує закон—без його потвердження не може нікто право бути правосильним. Гетьман іменує президента міністрів. Він вибирає міністерську раду і предкладає кабінет гетьманові до потвердження. Гетьман іменує кабінет в повнім складі. Гетьман веде і кермує взаємніми до загранічних держав і він є найвищим командантом війська і флоту. Гетьманові прислуговує право видавати військові закони, проголошувати воєнний стан і т. д. Йому належить право помилування. Розказі і розпорядки гетьмана мають бути означені підписом президента міністрів.“

В цілі ряді дальших законів признається грецько-православну церкву державною церквою, та признається виразно рівноважність всіх інших віросповідань. Окрім цього в основі § 19. нового закону про ненарушимість власності. Не допустить ся ні до якого вивласнення без відповідного відшкодування. Свобода преси, бесіди і збори на ново гарантується ся; компетенція (шприна влади) міністерської Ради управильнена в окремий спосіб і поставлена в повну залежність від гетьмана. Окрім становище займає окремий фінансовий комітет, якому поручається вести переговори про державні повідомлення.

Відповідно до цього положення і умов праці залишнічників, які перед дуже важкими обставинами не можуть відкласти своєї відповідальної праці на годину. На господарськім і фінансовим полі установляється повна свобода торговлі і відкривається ся свободна дорога приватній підприємчості та ініціативі.

Я свідомий цілої трудності під-

державний генеральний суд, якому президентом буде гетьман. Цей суд в рівночасно найвищою апеляційною судовою палатою і державним судом“.

Скоропадський вибрав на резиденцію царську палату в Києві. Отаманом його полевої канцелярії відмінено Ханенка, теж потомка гетьмана. Додамо, що Скоропадський—се багатий поміщик, з покоління гетьмана Скоропадського, що гетьманував після Мазепи. Якийсь час був він отаманом вільного козацтва. В останніх часах ходили вісті, що він організує окрему українську політичну групу, яка, стоячи на становищі державної самостійності України, виступила би проти політичних її соціальних реформ та першішнього правителства.

„Наслідком цього президент міністрів Голубович і президент Ц. Ради зрезигнували в членів дотеперішнього правителства та полишили кожному волю приступити або ні—до нового правителства, яке буде складати гетьман Скоропадський“.

### Маніфест гетьмана до українського народу.

Горожане України!

„Поділ послидного часу, коли кропів найкращих синів України тіклі потоками, а новопостала українська держава опинилася ся над берегом пропасті, є ще вісі в пам'яті. П вириутування завдячує Україна чинний підмові центральних держав, які вірно своєму приємчеству продовжують боротьбу за недоторканність і порядок України. З огляду на сю підмогу лелія усі надії, що упорядковані відносини настануть занову і хазійське життя України піде своїм ходом. Та сі надії не сповнили ся. Бувше українське правительство показало себе цілком неспособним. Анархія і неспокойство не перестали. Господарський розвал і безробіття більшують в кождим днем, і колись такій богатій Україні грозить змора страшного голоду. Серед тих обставин, які гроють Україні новою катстрофою, обняла всі працюючі класи населення велика тривога і вони виступили з категоричним домаганням, негайно створити господарську владу, яка була би в змозі запевнити населенню спокій і законність практичної роботи.

Як вірний син України, порішив я піти за тим зважом і тимчасово взяли в свої руки повну владу. Отим актом оголосив себе гетьманом України. Керма краю буде виконувати ся при помочі заміненого мною міністерського кабінету і на основі вже наведених законів про тимчасову державну форму. Центральну Раду і Малу Раду, як і всі земельні комітети, отим розкладається ся. Міністрам і Іх помічникам даетя ся відпустку.

На далі дозволяється ся повна свобода договорів про купівлі землі і поля. Разом з тим установлюється способи на означені ціні великих поміщиків за землю, яку розділить ся по черзі поміж дрібних власників. Так само будуть запевнені права робітничої класи. Окрему увагу звернеть ся на поліпшення правового положення і умов праці залишнічників, які перед дуже важкими обставинами не можуть відкласти своєї відповідальної праці на годину. На господарськім і фінансовим полі установляється повна свобода торговлі і відкривається ся свободна дорога приватній підприємчості та ініціативі.

Я свідомий цілої трудності під-  
державного завдання і прошу Бога, щоби мене наділив силою виконати це завдання совітно, що я уважаю своїм обов'язком для своєї вітчизни Україна в цій незвичайно тяжкій критичній часі.

Далеко від мене всі особисті мотиви і одинокою ціллю ставлю я користь і добро населення та вітчизни.

Тамлючи се, закликаю всіх горожан України без різниці національності й віри допомогти мені і моим співробітникам в нашій скомплікованій і відповідальній роботі.

Гетьман усієї України:  
Павло Скоропадський  
Київ 29. квітня 1918.

### Українці в Петрограді.

До редакції київського „Відродження“ завітав секретар і член українського петроградського комітету д. Микола Ткаченко, якого командував комітет до Українського Уряду в справах евакуації українських громадян в Петрограді. Становище українського громадянства в Петрограді надзвичайно тяжке й небезпечно. Петроградський совет (комуна) 1 квітня н. ст. арештував рєгістрайний відділ комітету, який складався з дд. П. Могилянського, М. Ткаченка, юріконтактіста Храпка й Сепецького; крім їх арештовано публіку, ака пришаха до комітету рєгіструвати ся, в числі 30 чоловік. „Червоноармійці“ Лоташі, обшукуючи помешкання, забрали всі речі (папір, бланки і т. ін.), не пощащали наявіть і цукру й шоколади, придбані комітетом для голодаючих дітей українських робітників. Усіх арештованих під охороною Лоташі повели на Горохову вулицю до комітету по „борбі съ конгръ-революцієй и саботажемъ“, де кожного в арештованих „старанно“ обшукано „до самого тіла“ Українське громадянство поробило рішучі заходи, її увечері тогож дня всіх арештованих випущено на волю. Від усіх їх взяли „комуністи“ заяву, що не вийдуть з Петрограду.

### Надії Українців на ПОЛОНЕНИХ.

Вісти про діяльність „Союзу Визволення України“ в українських таборах доходили на Україну ще перед революцією і певно викликали там повне співчуття серед українських кругів. Тоді ще перед свідомими Українцями стояло тяжке завдання вибороти національну волю, хоч би поки що в скромних межах автономії. Для цього всякий приріст свідомих національно українських сил, якого-б вони напрямку ні придергувались, для кожного Українца був тілько бажанням явищем, бо цим самим зростала загальна сила українського руху і зростали вигляди на скоріші і повинні успіхи його. Отже колишні російські Українці не могли без співчуття стежити за розвитком таборової роботи і певно покладали дуже надії на поміч свідомих Українців, які мали скоріше чи пізніше повернутися в полону, при розваленню старих ланцюгів, що вязали український народ.

Але те колишнє завдання вже одішло до історії. Стару царську Росію розвалено. Україна дійшла до державної самостійності. Тепер стоїть перед українським народом інакше завдання — завдання змінити свою державу, щоби добути її фактичну незалежність від сильних сусідів, котрі кожний зі своєю боку старається як найбільше використати молоду й неупорядковану Україну. Україна встоїть ся й добеться ся дійсної незалежності тільки тоді, коли в цей, можна сказати, страшний критичний момент II існування всіх свідомі сил українські й неукраїнські, яким залежить на існування сильної української держави, підуть в дружині еднаній по дорозі заведення тривкого ладу, організації й відбудови знищених страшними подяями воєнного й революційного часу основ народного існування.

По 3 днях повернено також комітетські речі, крім цукру й шоколади, чого ніякими заходами вже не можна було повернути назад в шлунку „червоноармійців“.

Комітет, не дававчись на першої „комуністів“ і на те, що він існує майже півлегально, зарегістрував уже до 2000 українських родин, роблячи допомогу в харчових справах, юріконтактістських порадах і евакуації на Рідну Україну. Щодня до комітету звертається багато українських робітників-фахівців, які бажають негайно виїхати на Україну, але виїхати в Петроград не так-то легко зважаючи на попсування залізниць. Фабрики й заводи не працюють. Усім робітникам при виплаті дається за в тижні платню і — їди, куди хочеш. „Комунисти“, цікавлячись українськими справами, невідкладко якось завітали знов таки в „соціал-гічніми намірами“ до української книгарні, що міститься на Великім проспекті, але рішучість комітету не допустила зруйнувати крамницю, де Українець може купити книжку, написану на рідній мові. Зараз книгарня щастливо існує під охороною комітету.

Отже в певністю можна сказати, що в Петрограді з ліхтарем на 100.000 волят не можна найти поміж українським громадянством жадного федераліста.

В Петрограді повне безладі. На вулицях стрілянина що хвиляє, виходячи з помешкання на вулицю, можна сподіватись, що назад же не повернешся. Влади большевиків ніхто, навіть найливіше робітництво Петрограду не привів, та нема надії й на те, що може звітитись якася друга влада. Населення апатично, без віри, без на-

дії... Хліба, який готується з гнилої картоплі й макухи, дають по чверть фунта на людину. Городища й цукру зовсім нема.

З „В. П. Л. Й. Ж.“

### Всеукраїнський союз.

В Київ віхаються представники всіх галузей промисловості й утворили всеукраїнський союз торговців, фінансів і сільського господарства. В новий союз увіходять: від горнопромисловців півдня Росії, союз вугільних підприємств, союз антрацитових підприємств, об'єднання фабрикантів і заводчиків з Харкова, Катеринослава, Одеси й Києва, всеросійське общество сахарозаводчиків, київський і харківський біржові комітети, київське общество сільського хазяйства й сільсько-хозяйственої промисловості. В цей час у всеукраїнському союзі йдуть наради організаційного характеру.

„Нова Рада“.

### Відкриття вищого технічного інститута в Київі.

В неділю 31. березня цього року відбулося урочисте відкриття вищого технічного інститута в м. Київі. Директором інституту є проф. Лебединський.

„Нова Рада“.

### Український уряд розоружує Польські банди.

Польські газети доносять: Польський виконуючий Комітет в Київі віні до Ради протест проти систематичного розоруження польських військ „пішев хлопство і банди

гультайські“ під назвою вільних козаків, „протегованіх“ українським правителством. Український міністер війни заявив у Раді, що приказ розоруження польських військ видав уряд і його переведеться безоглядно.

(Lemb. Zeit. „Діло“).

### Виклад про життя полонених.

З Київської „Нової Ради“ довідуємося, що в Київі, в „Українському робітничому клубі“ 8. квітня мала відбутися лекція-доклад про „життя полонених Українців в Німеччині“ в дискусію. Лекцію має прочитати бувший член нашої таборової громади Дмитро Волошин, який поїхав в другому транспортом на Україну.

„Нова Рада“.

## З РОСІЙСЬКОГО ЖИТЯ.

— Голодові бути в Росії проявилися в Царськім селі. Дня 4. квітня зібрались велітенська товпа народу перед цирком і домогала ся зміни управ харчів. Дня 5. квітня проголошено в Царським селі воєнний стан облоги. Того самого дня відбулися численні плюндрування в Петрограді. Положення в Петрограді не змінилося. Італійського посла ограблено на вулиці. Відносини харчування в дуже тяжкі. Грецький посол заповідає недовге панування большевиків та що їх упадок має бути питанням недалекого часу.

Що це завдання вимагає затрати величезної енергії й свідомості — нема що говорити. Це ясно. Але ясно також, що так скоро, як це бажано, привернути спокій в державі і дати всьому лад не вдасться, бо широкі народи маси занадто темні, а інтелігентні сили занадто розгорощені. В кожнім разі становище зараз надзвичайно скруте — робота сила силення, а робітників мало. От в цьому положенні очі Українців, які шукають в усіх боків свідомої допомоги, звертаються на нас, полонених.

Од нас жуть, що ми будемо настілько свідомі й перейняті духом організаційної дисципліни, що, повернувшись до дому, не станемо ради дрібних суперечок, ради хвилюючих настроїв ухильяється від роботи, переходить до ріжких таборів і цим ставить тяжкі гальма відповідальній роботі будування державності. На нас надіються ся, що в цю хвилю ми, обидні одним бажанням добра Україні, вірно станемо до помочі нашему правительству, яке б воно ні було, і будемо виконувати ті завдання, які на нас воно накладе, ві свідомістю, що те, що ми робимо, хоч би воно нам ніколи й не подобалось, в корисне для нашої держави.

І ми мусимо справдити ті сподівання й надії, які на нас наші земляки покладають, мусимо показати, що ми вже настілько вросли духовно, що в повною свідомостю зуміємо в критичний момент забути про свої станові, клясові чи особисті інтереси, щоби все віддати для оборони нашої державної цілості.

Надрукована нижче стаття в київській часописі „Нова Рада“ показує частинно, чого од нас, полонених, сподівається Україна.

Ч.

Наше село й козаки з полону.

Кому трапилося ся в останній час виїхати з Києва й побувати на селі, особливо після втечі большевиків, у того не раз обливалося крою серце, глядючи на ту картину

бездяддя й розібрата духовного, що явилось наслідком теперешніх подій, повної неосвідомленості про події й загальний стан річей і національної темноти. Народні маси перетомні, до них уже підійде тупий абсентізм (байдужість. Ред.) до всього, як наслідок усієї переджитої вакханалі (розпусті. Ред.) прінципів і їдей, ріжких абстракцій, незрозумілостей для них, і господарювання всіх „большевиків“, „меншевиків“, „максималістів“, „мінімалістів“ та інших недостойних узураторів (самовазанів. Ред.) влади. Народ бажає влади, хоче порядку, бажає вірити нашим законам, охорону котріх повинно забезпечити. І зараз надзвичайно слушний час установлення скрізь української влади, котра має прихилити до себе населення через лояльність (справедливі. Ред.) й культурне відношення до нього. Скрізь у нас під носом іде протидержавна агітація, котру треба ослабити дійсними представниками нашого закону на місцях. Не тільки народ стомлений, утому ж зневірія обхопили також і тих світлих людей села, що одивилися поступом української революції, були двигнані національного відродження. З огляду на те, що нових культурних мас приходить дуже мало, всі велика робота має лягти всім тягом на цих старих стражів української ідеї.

Тому необхідно використати й зужити всю армію робітників, щоби головною двигнити вперед національну свідомість.

Коля буде досягнено, половина будівлі нашої державності буде закінчена.

Перебувавши в багатьох місцях української землі, можу бути це звідним, що національна свідомість мало протекла в масах, що народ не багато розуміє від всього того, що робить ся для нього ж таки самого. Зараз потрібно вести подійну роботу: національне освідомлення й будування органів влади. Представників української влади, кожний свідомі

Ф. К.

